

II RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 150 (26).** 1924 a.

II Riigikogu koosolek 30. oktoobril 1924 a.
kell 11.05 min. e. l.

Kokku on tulnud 85 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: rahaminister **O. Strandman**.

Päewakord:

1. Riigiteenijate ühekordse toetuse seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **L. Raudkepp**.

Sekretääri kohal abisekretäär **O. Köster**.

Koosolek algab kell 11.10 min.

Juhataja **L. Raudkepp**: Awan Riigikogu koosoleku. Päewakord on Riigikogu poolt kindlaks määratud.

1. Riigiteenijate Rahaasjanduse ühekordse toe- komisjoni aru- tuse seadus — andja **J. Zimmer- II lugemisel. man** kannab ette ja nähtawa ena- musega wõetakse wastu sea- duseelnõu pealkiri:

Riigiteenijate ühekordse toetuse seadus.

Aruandja **J. Zimmerman** (loeb):
§ 1. Kõigile riigiteenijatele ja õpetajale, kes riigikassast palka saavad ja kes 1. nowembriks 1924 a. on olnud wahet pidamata vähemalt 6 kuud riigiteenistuses, määratakse ühekordset toetust wiimase poole kuu palga suuruses ja neile, kes on õigustatud saama perekonna-abiraha, weel lisaks perekonna-abiraha ühe kuu määral.

Toetus maksetakse wälja alates 1. nowembrist 1924 a.

L. Johanson (sd.): Teen ettepaneku wõtta § 1 lõppu, esimese ja teise lõike wahele: „Käesolewas paragrahwis tähendatud määral saavad ühekordset toetust ka riigiasutuste ja -ettewõtete töölised, kes 1. nowembriks 1924 a. on olnud wahet pidamata 6 kuud riigiasutuse wõi -ettewõtte teenistuses.“ Põhjendused tõin I lugemisel ette.

M. Martna (sd.): Panen ette § 1 juurde wõtta järgmine märkus: „Märkus: Riigiteenijate kaitsewäe järeloppusel olemise aeg arwatakse selles seaduses määratud ühekordse toetuse saamise suunas riigiteenistusaja hulka.“

Rahaminister **O. Strandman**: Panen ette § 1 kolmandas reas lugeda „riigiteenistuses“ asemel „teenistuses.“ See ettepanek on tähtis kooliõpetajate paiga suhtes.

Juhataja **L. Raudkepp**: Wahepeal on sisse tulnud rkl. Eilman'i poolt järgmine ettepanek: „§ 1 sõnade asemele „wiimase poole kuu palga suuruses“ wõtta: „neljatuhande marga suuruses“.

J. Uibopuu (rhsw.): Lugupeetud rahwasaadikud! Mina lubasin II lugemisel teha wastawad ettepanekud, sellepärast teen ettepaneku... (**M. Laarmann**, põl.: Kelle nimel?) Uibopuu nimel. — ... § 1-ses sõna järele „saawad“ kustutada sõnad: „ja kes 1. nowembriks 1924 a. on olnud wahet pidamata vähemalt 6 kuud riigiteenistuses“ ja neljandas reas sõna „wiimase“ järele kustutada sõna „poole“ ning sõna „suuruses“ järele wõtta: „neile, kes palka saawad 16. j. astmest kunni 11. astmeni; poole kuu palga suuruses, neile, kes palka saawad 11. astmest kunni 3. astmeni, wiimane juurde arwatud, ja weerandkuu palga suuruses neile, kes saawad palka kõrgemalt, kui 3-da astme järele,“ nii et minu redaktsioonis kõlaks § 1 järgmiselt: „§ 1. Kõigile riigiteenijatele ja õpetajatele, kes riigikassast palka saawad, määratakse ühekordset toetust wiimase kuu palga suuruses neile, kes palka saawad 16. astmest kunni 11. astmeni, poole kuu palga suuruses neile, kes saawad palka 11. astmest kunni 3. astmeni wiimane juurde arwatud, ja $\frac{1}{4}$ kuupalga suuruses neile, kes saawad palka kõrgemalt 3. astmest ja neile, kes on õigustatud saama perekonna-abiraha weel lisaks perekonna-abiraha ühe kuu määral.“

Toetus maksetakse wälja alates 1. nowembrist 1924 a.“

Mina tähendasin juba esimesel lugemisel, et kõigerohkem kannatawad väikepalgalised ametnikud. Mina ei taha sellega mitte öelda, et kõrgemapalgalised ametnikud pole seda toetust väärt wõi teeninud, kuid minule on ka kindlasti teada, et kõrgemad ametnikud wõiwad omale palju rohkem lubada, kui vähemad ametnikud. Mina isiklikult olin sarnase nähtuse pealtwaatajaks: kui ma 22. oktoobril sõjaministeeriumi komandandiga „Punastes kasarmutes“ käisin, siis oli seal üks Tallinna peatehase wabrikutöölise wend, kes ütles, et nemad tihtipeale lõunaks sööwad ainult leiba, mida heeringasoolwee sisse kastawad. See on nende lõunasöök, kuna samal ajal ostab raudteedeinseneer koerakutsika, makstes selle eest 7.000 marka. Kui meie neid kahte näidet wõrdleme, siis ei ole mitte raske öelda, kummale neist toetust rohkem waja on, kas sellele, kes lõunaks leiba heeringasoolweega sööb, wõi sellele, kes 7.000 marga eest koerakutsika ostab ja kes isegi neid Saksamaalt sisse toob. Isegi ühes saatkonnas on selle kohta kuulutused ülewal olnud. (J. Soots, põl.: Miks Teie nii wihane olete?) nagu ma seda välisministeeriumi eelarwe juures tähendasin. See ühekordne toetus on tõesti hädatarwilik vähemapalgalistele ametnikkudele, ja sellepärast usun, et minu ettepanek wastu wõetakse. Eriti peaksid seda ettepanekut toetama need isikud, kes mõni päew tagasi rääkisid: meie käisime linna äärsetes majades ja nägime, et seal häda tõesti suur on. Kui teil need hädad ja puudused nii selgesti teada, siis tundke sellele kaasa, ja iseäranis kristlased peaksid minu ettepanekut toetama. (J. Soots, põl.: Kas Weberman toetab?) Sellest räägin pärast, kui isiklikus asjas sõna wõtan.

Minu arwates on selge, et need, kes asja tõsiselt wõtawad, hääletawad minu ettepaneku poolt.

E. Weberman (rhsw.): Selle seaduse arutamisel rahaasjanduse komisjonis juhiti muuseas tähelpanu selle peale, et need ametnikud, kes koosseisude wähiendamise puhul wastawa seaduse põhjal riigiteenistusest wabastatud, kuid uuesti riigiteenistusesse tagasi wõetud enne kolme kuud, saaksid käesolewasse seadusesse üles wõetud, et nende äraoleku aeg saaks loetud teenistusaja hulka. See ettepanek ei läinud rahaasjanduse kom-

misjonis II lugemisel mitte läbi. III lugemisel ei saanud seda ette kanda sellepärast, et III lugemist ei peetud, kuid ometi selgus, et härra rahaminister selle ettepaneku peale jaatawalt waatab. Neid ametnikka on wõrdlemisi wäikene arw ja need mõned päewad wõi nädalad, mis neil kuuest kuust puudu jäänud, ei oleks mitte õiglane arwesse wõtmata jätta ega neid sellepärast elukalliduslisast ilma jätta. Sellepärast teen § 1 juurde järgmise ettepaneku: wõtta juurde järgmine märkus: „Märkus 1. Neil, kes koosseisude wähiendamise tagajärjel riigiteenistusest wabastatud, kuid enne kolme kuud uuesti riigiteenistusesse tagasi wõetud, arwatakse wabaoleku aeg teenistusaja hulka“.

J. Luur (krst.): Esimese paragrahwi kohta teen redaktsioonilise paranduse. „Wõtta sõnade „määratakse ühekordset toetust“ asemele sõnad: „määratakse ühekordse toetusena palgalisa wiimase poole kuupalga suuruses“.

Juhataja L. Raudkepp: Lõpu sõna on aruandjal.

Aruandja J. Zimmerman: Härra Johanson'i ja härra Weberman'i, kui ka härra Luur'i ettepanekud olid rahaasjanduse komisjonis arutamisel, kuid härra Johanson'i ettepaneku kohta ei olnud mitte täpseid teateid, kui palju neid töölisi on, kes selle paranduse läbi selle seaduse alla saaks wiidud ja kui palju see riigile kulu teeb. Härra Weberman'i paranduse kohta ei olnud ka teateid, kui palju see kulu teeb. Mis puutub härra Luur'i ettepanekusse, siis ei too see ettepanek sisulist muudatust, kõik need ettepanekud ei saanud komisjonis tarwilikku enamust. Härra Martna ettepanek ja härra Eilman'i ettepanek komisjonis kaalumisel ei olnud. Härra rahaministri ettepanek ei ole mitte sisuline, et õpetajad selle seaduse alla käiwad, see on põhimõttelikult otsustatud ja sellepärast tule selle ettepaneku peale waadata, kui redaktsioonilise ettepaneku peale ja selle ettepanekuga mina ühinen.

Juhataja L. Raudkepp: Sisse antud järgmised ettepanekud: Mina loen ette ettepanekud selles järjekorras. nagu ma need hääletamisele kawatsen panna. 1) Rkl. härra Uibopuu ettepanek: Teen ettepaneku § 1 sõna järele „saawad“ kustutada: „ja kes 1. nowembriks

1924 a. on olnud wahet pidamata wähe-
malt 6 kuud riigiteenistuses“ ja neljandas
reas sõna „wiimase“ järele kustutada
sõna „poole“ ja sõna järele „suuruses“
wõtta juurde järgmine: „neile, kes palka
saawad 16. j. astmest kunni 11 astmeni;
poole kuupalga suuruses neile, kes saa-
wad palka 11 astmest kunni 3 astmeni,
wiimane juurde arwatud, ja $\frac{1}{4}$ kuupalga
suuruses neile, kes saawad palka kõrgem-
alt 3 astet“.

Paragrahw oleks järgmine:

§ 1. Kõigile riigiteenijaile ja õpetajaile,
kes riigikassast palka saawad, määrata-
takse ühekordset toetust wiimase kuu-
palga suuruses neile, kes palka saawad
16 j. astmest kunni 11 astmeni; poole kuu-
palga suuruses neile, kes saawad palka
11 astmest kunni 3 astmeni, wiimane
juurde arwatud, ja $\frac{1}{4}$ kuupalga suuruses
neile, kes saawad palka kõrgemalt 3
astet, ja neile, kes on õigustatud saama
perekonna-abiraha, weel lisaks pere-
konna-abiraha ühe kuu määral.

Toetus maksetakse wälja, alates 1. no-
wembrist 1924 a.

Teiseks on ettepanek tehtud härra
Eilman'i poolt § 1, sõnade asemele: „wi-
imase poole kuupalga suuruses“ wõtta
sõnad: „4.000 marga suuruses“.

Järgmine ettepanek on redaktsiooni-
list laadi ja on esitatud härra Luur'i poolt:
wõtta sõnade „määratakse ühekordset
toetust“ asemele sõnad: „määratakse
ühekordse toetusena palgalisa wiimase
poole kuupalga suuruses“.

Rahaminister härra Strandman'i poolt
on tehtud ettepanek: § 1 kolmandas reas
lugeda „riigiteenistuses“ asemel „teenis-
tuses“.

Selle ettepanekuga on ühinenud aru-
andja.

Järgmine ettepanek oleks härra Jo-
hanson'i ettepanek: Wõtta § 1 lõppu I ja
II löike wahele, järgmine tekst: „Käes-
olewas paragrahwis tähendatud määral
saawad ühekordset toetust ka riigiasu-
tuste ja ettewõtete töölisel, kes 1. no-
wembriks 1924 a. on olnud wahet pida-
mata 6 kuud riigiasutuse wõi -ettewõtte
teenistuses“.

Sellele järgneb ettepanek rkl. härra
Martna poolt wõtta märkusena: „Riigi-
teenijate kaitsewäe järeloppusel olemise
aeg arwatakse selles seaduses määratud
ühekordse toetuse saamise suunas riigi-
teenistusaja hulka“.

Siis tuleks rkl. härra Weberman'i
ettepanek § 1 juurde wõtta märkusena:
Märkus I. „Neil, kes koosseisude wähen-
damise tagajärjel riigiteenistusest wabas-
tatud, kuid enne kolme kuud uuesti riigi-
teenistusesse tagasi wõetud, arwatakse
wabaoleku aeg teenistusaja hulka“.

K. Wirma (sd.): Nii kui ma Riigi-
kogu liikme Uibopuu ettepanekust aru
saan, on ettepanek nii piiratud, et minu
arust need toetust ei saa, kes riigiasutus-
tes majateenijatena teeniwad, ja weel
alamate astmete järele palka saawad wõi
kes üldse mingisuguse astme alla ei käi,
kuid keda sellest toetusest kuidagi ilma
jätta ei wõi. Ja sellepärast ei wõi ma
kuidagi rkl. Uibopuu ettepaneku poolt
hääletada.

Juhataja **L. Raudkepp**: Hääle-
tamisele tuleb rkl. Uibopuu ettepanek.
(Hääletatakse.) Nähtawa ena-
musega on ettepanek tagasi
lükatud.

Järgmisena tuleb hääletamisele rkl.
Eilman'i ettepanek lisatasa määrata
4.000 marga suuruses. (Hääleta-
takse.) Nähtawa enamusega
on rkl. Eilman'i ettepanek ta-
gasi lükatud.

Nüüd tuleb hääletamisele rkl. Luur'i
redaktsioonilist laadi kandew ettepanek.
(Hääletatakse.) Nähtawa ena-
musega on rkl. Luur'i ettepa-
nek wastu wõetud.

Minister Strandman'i ettepanek eraldi
hääletamisele ei tule, sest aruandja on
ettepanekuga ühinenud.

Siis tuleb hääletamisele rkl. Johan-
son'i ettepanek. (Hääletatakse.)
Nähtawa enamusega on rkl.
Johanson'i ettepanek wastu
wõetud.

Panen nüüd hääletamisele rkl. Martna
ettepaneku. Soowitakse ettepaneku
ettelugemist? Ettepanek on järgmine:
wõtta § 1-se juurde märkus: „Riigiteeni-
jate kaitsewäe järeloppusel olemise aeg
arwatakse selles seaduses määratud ühe-
kordse toetuse saamise suunas riigi-
teenistusaja hulka“. (Hääleta-
takse.) Nähtawa enamusega
on rkl. Martna ettepanek
wastu wõetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Weberman'i
ettepanek: wõtta § 1-se juurde järgmine
märkus: Märkus I. Neil, kes koosseisude

wähendamise tagajärjel riigiteenistusest wabastatud, kuid enne kolme kuud uuesti riigiteenistusse tagasi wõetud, — arwatakse wabaoleku aeg teenistusaja hulka“. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Webermani ettepanek tagasi lükatud.

Panen § 1-se ühes wastuwõetud muudatustega hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 1 wastu wõetud.

Aruandja **J. Zimmerman** kannabette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega §§ 2, 3 ja 4.

§ 2. Eelmises paragrahwis nimetatud kulude katteks awatakse riigi keskasutustele rahaministri poolt tarwilikul määral eelkrediidid.

§ 3. Käesolewa seaduse alla ei kuulu wälisesitused.

§ 4. Käesolew seadus hakkab maksuma tema wastuwõtmisega.

Juhataja **L. Raudkepp**: Päewakord on läbi, lõpetan seega Riigikogu II koosoleku.

Tuletan ühtlasi meelde, et eelmise koosoleku otsuse põhjal algab järgmine. III koosolek 15 minuti pärast.

Koosolek lõpeb kell 11.35 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **L. Raudkepp**.

Abisekretäär **Osk. Köster**.